

Ühe väikese poisi suur ego-trip

Uus lasteoper

«Mina – Napoleon»

Autor Tõnis Kaumann.
Lavastaja Neeme Kuningas.
Muusikaline juht Arvo Volmer

Esietendus 11. veebruaril

MARTIN GORRIS
kriitik

Jõudes teatrisse kiirelõikelise filmiepisoodi montaažist – hingeldades ja viis minutit hilinedes –, niitis ooperi superaeglane tempo mu ajataju jalapealt. Täpselt sama kohe sai selgeks, et tegu on päris ooperi, mitte puuhobuse plastmassvariandiga.

Lühidalt: Tõnis Kaumann Napoleoni on probleemne laps, ärähellitatud tulevane rullnökk, kes satub minevikurännakule, millest kujuneb totaalne ego-trip. Lavastuse käigus läbib ta küll erinevaid emotsioone, ometi ei muutu ta karakter.

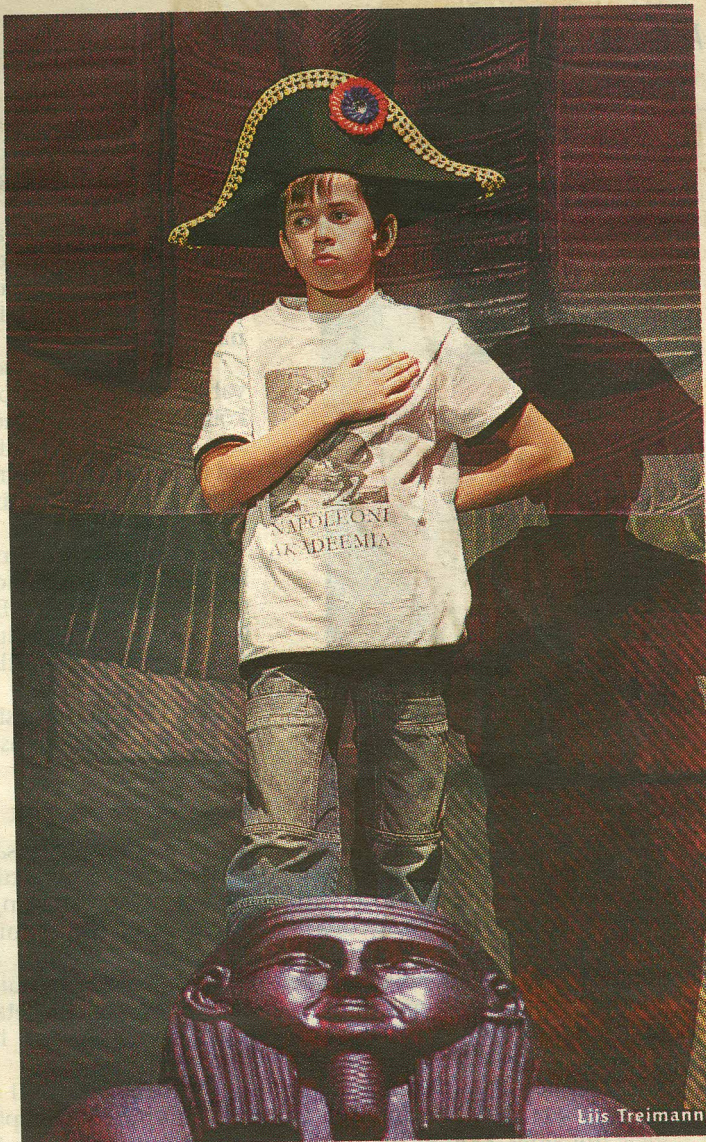
Lasteoper on paratamatult pedagoogiline nähtus ja legaliseerib kangelse käitumist. Nii on «Napoleon» üht-aegu ühiskonda kritiseeriv ja seda taastootev, promodes ühes küljest totaalset *kinderstube*-vaakumit, teisalt aga ajaloo huvi ja samastumisoskust.

Ühiskonna vilkuv kollane

Põhimõtteliselt mängib «Mina – Napoleon» Eesti ühiskonnaga sotsiaalkriitilist laevade pommitamist, lastes esmalt põhja «neljased». «Napoleon» tuleb tänapäeva Eestist ja kaardistab Eesti probleeme: paindumatust, raskepärastust, isendale fikseeritud jonnakust. Seda, et me ei kuula üksteist, ei õpi kogemustest.

Vahepeal küll kahetseme, kui inimesed surevad või kui laps on läinud ülekatte. Aga me ei muuda midagi. Me räägime üksteisega, aga kuuleme vaid ennast.

Kas suurriigi juhtimise ko-

Tõnis Kaumann Napoleoni on probleemne laps, tulevane rullnökk, kes satub minevikurännakule.

Liis Treimann

gemus ei annaks meile midagi? Väikesele Napoleonile igal juhul ei andnud. Ta ei sulandunud mitte kunagi kultuurikeskkonda, vaid elas enda mõtteis keset friikartulite ja burgerite maailma. Tal puudus respekt ja inimlikus sfääris andis ta kinnist tooni. Poiss kasvab ajalooõõga ehk pikemaks, aga ilmselgeit ei kasvanud ta suuremaks. Sest teda ei huvitavad. Mitte miski.

Esietenduse megastaari Gerrit Siineri häält *vibrato*'ga ei koormatud. Partii jäi Gerriti häälerühmale tegelikult sobimatuks ja nõudis aeg-ajalt falsetti. Kuivõrd andekaid lapsnäitlejaid ei tulva ka Estonia lavale uksest ja aknast, võiks ehk olemasolevate talentide jaoks kriitilisi intervalle alla poole murda ja partiid niiviisi eri Napoleonidele sobivamaks kirjutada.

Ketserlik idee küll, aga äkki väärib kaalumist. Nii et te ärge minge lasteoperisse otsima uut Robertino Lorettit või Toomas Uibot, sest see ei ole üldse selline tükk, kust neid leida. See on «sotsiaalne ooper», rõhuga esimesel sõnal. Sel ooperil on point täitsa olemas ja ta suhtub vaatajasse lugupidavalt – nännutamata.

Tuld!

«Napoleoni» põhikiller on staatika – mitte Vene talv või Waterloo juhtum. Staatilised pole mitte ainult emotsionaalsed plaanid ja karakterid, vaid ka lavaline liikumine. Lapsed, kel teadupärast pole veel lämmatatud impulsiivsust ja vahelduse vajadust, vajaksid külalapsid dunaamilisema käsitlusega lavastajat kui seda on Neeme Kuningas.

Eri piltide *jump cut*'id viisid meid rändomiga rändama: Egiptusse, Prantsusmaale, Venemaale ja Hollandisse, aga tapsid koos Prantsuse sõjaväega juhtumisi ka loogilise jätkuvuse.

Kuigi ajaloolised aspektid olid tänu Lauri Vahtrele täiesti paigas, võis ooper jätta mulje Napoleonist kui poolpidusest egoistlikust jahupeast, kes ei jaganud maailma asjadest ööd ega mütsi, aga karjus juhtumisi õigel ajal «Al'arme!». Sest milleks meile strateegia, milleks meile taktika – alternatiivne on see lähenemine küll, aga lapsi ehk mõneti eksitav.

Midagi jäi ooperist ikka meelde ka: *Nokiatone*'i orkestrereeritud variant näiteks. Või kontrafagott laval («Viige see bänd siit minema!»). Ja kava-leht, mis on natuke tüpograafiline šedööver – ja natuke ei ole ka.

Lapsed näisid igatahes rahul olevat. Eriti see väike tüdruk esireas, kes minu kõrval püsti seistes plaksutas. Lõppeks ongi sihtgrupp nemad, nii et kui tükk mõnele onule ei meeldi, siis on see vast mõne onu enda probleem.